

Írta: Új Szó

2006. január 19. csütörtök - Módosítás: 2006. január 19. csütörtök

Mészöly-érintések

Idő lopakodik bennünk, mi meg zavartan gyanakszunk, vajon nem az emlékeink között lappang-e a jövő s nem a jövő derít-e fényt az emlékeinkre.

Mészöly-érintések

Idő lopakodik bennünk, mi meg zavartan gyanakszunk, vajon nem az emlékeink között lappang-e a jövő s nem a jövő derít-e fényt az emlékeinkre. Milyen áthallás, eldöntöttség, rögtönzések világában élünk?

Nyolcvanöt éve született Mészöly Miklós, a legújabb kori magyar irodalom folyamatainak egyik meghatározó szerzője, alakítója. Fél évszázadot átívelő életműve egyrészt érzékeny, pontos krónikája közelmúltunknak, másrészt egyéni megközelítésmódjával, eszköztárával új poétikai utakat jár be.

Elsősorban prózaíróként gondolunk rá; szikár regényei közül talán a szenvedélyes érdekeltség drámáját feldolgozó Saulus, a Históriaát vallató és az elbeszélés lehetőségeit szélsőségeikig tágító-szűkítő Film, az áttetsző tudatokat tettenérő Megbocsátás a legemlékezetesebb olvasmány. Kisprózája rendkívül változatos térképet rajzol regénynyi anyagot magában hordozó elbeszéléstől (Magyar novella, Fakó foszlányok nagy esők évadján, Sutting ezredes tündöklése) egészen a néhány mondatos történetforgácsig (Negyvenhat videoclip). Sajátos prózaegyüttesei: a Volt egyszer egy Közép-Európa vagy a Hamisregény újraolvastatják és átrendezik az életművet. A valóság ténytörmelékei (Pontos történetek, útközben) és a képzelet gazdagon rétegzett ráfogásai (Családáradás) egymásra íródnak ebben a tágas prózában.

Mészöly elégikus kirándulást tesz a líra átható tájain, valamint a dráma világa sem hagyja érintetlenül (Az ablakmosó, Bunker). Az írást lelki higiéníának tartja, erről tanúskodnak (akár

Írta: Új Szó

2006. január 19. csütörtök - Módosítás: 2006. január 19. csütörtök

műhelytanulmányként olvasható) esszékötetei is: A tágasság iskolája, az Érintések, A pille magánya, az Otthon és világ. Az önfeltárlkozást olyanynyira elutasító író olykor személyesebb vizekre is elvisz a szabadság kiszolgáltatott árterületén; ilyen Az én Pannóniám sajátos Mészöly-antológia vagy a Párbeszédkísérlet mélyinterjú.

A Mészöly-mondatokban egyszerre szikrázik a könyörtelen tömörség és a gondolatok mágiája. Mögöttük pedig az önmagával és környezetével szemben rendkívül szigorú, a viszonylagosság válságában megalkuvást nem tűrő, mindenféle hamis ideológiát következetesen elutasító ember áll.

A Mészöly-opust kultusz és csend övezi. Több író mesterének és mércének, a szakma az irodalomtörténesek tárgyalásakor megkerülhetetlennek tartja. Ugyanakkor a nem profi olvasók közül alighanem kevesen vállalkoznak a nagyobb befogadói munkára, az elidőző-lassú-törprengő olvasásra.

Pedig érdemes belépni a Mészöly-szöveglabirintusba. Az újraolvasás igazi szellemi kaland, mert újabb viszonyítási pontokat jelöl ki. Problémáinkat újra és újra jelenbe forrósítja. Mindig válaszol. Érintve lehetünk.

N. TÓTH ANIKÓ